

Dubbelinterview. Fotografen Carl De Keyzer en Dieter De Lathauwer exposeren in Botanique

De waarheid op foto?

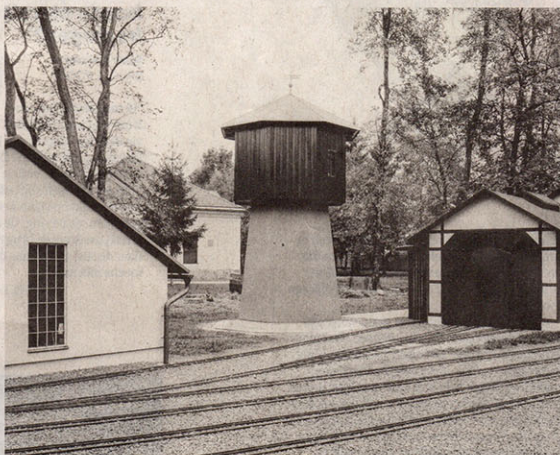
Spelen met het verwachtingspatroon van de kijker. Dat doen zowel Magnum-fotograaf Carl De Keyzer (58) als Dieter De Lathauwer (39) in hun expo's in de Brusselse Botanique. We brachten ze samen voor een gesprek over waarheid, esthetiek, utopie en de magie van plekken.

DIRK LEYMAN

In de reeks *Higher Grounds* creëert De Keyzer een utopische maatschappij hoog in de bergen.
© CARL DE KEYZER

Daar geloof ik niet meer in

De Lathauwer trok langs psychiatrische instellingen in Oostenrijk, waar ooit op grote schaal euthanasie werd gepleegd, puur om economische redenen.

© DIETER DE LATHAUWER

Carl De Keyzer toont in zijn Melse kasteeltje met veel panache zijn series *Moments Before the Flood* en *Higher Ground*, waarin hij met een geamuseerde afstand de barre gevolgen van global warming in kaart brengt. Gentenaar Dieter De Lathauwer creëert met *I Loved My Wife* dan weer een duister landschap in Oostenrijk, waar hij spiedt naar sporen van psychiatrische instellingen. De Keyzer construeert een intrigerende toekomstvisie; De Lathauwer grijpt naar een troebel verleden. Maar allebei nemen ze de toeschouwer in het oogje.

Carl, 'Mijn foto boeken beschouw ik als romans', zei je onlangs. Wat moeten we ons daarbij voorstellen?

Carl De Keyzer: "Elke foto is een bouwsteen van een verhaal. In *Higher Ground* wilde ik een utopische maatschappij hoog in de bergen creëren. Onmogelijk. Wat doen mensen als het zeepeil in Europa te hoog is geworden? Voor ik aan de slag ga, heb ik altijd zo'n sturend concept nodig."

Met *Moments Before the Flood* en *Higher Ground* stop je ook een uitgesproken boodschap in je beelden. Vanwaar die evolutie?
De Keyzer: "Ik voel een grotere behoefte om een onderwerp helemaal uit te spitten, zoals de gevolgen van de klimaatopwarming. Tot het opgesoupeerd is en ik aan iets nieuws kan beginnen. Vroeger had ik voor mijn foto boeken een heilige graal van 75 beelden in mijn hoofd, zoals mijn serie *Nightlife* discotheken in de Belgische ruimtelijke ordening of in dit geval Oostenrijk en de traumatische sporen van WO II. Ik trok langs Oostenrijkse psychiatrische instellingen waar ooit op tienduizenden patiënten, omwille van economische redenen, massale euthanasie werd gepleegd."

Dieter, welk concept had jij in gedachten voor *I Loved My Wife*?

Dieter De Lathauwer: "Wat me boeit is het verkenen van landschappen of plaatsen op basis van historische of sociale elementen, zoals in mijn serie *Nightlife* discotheken in de Belgische ruimtelijke ordening of in dit geval Oostenrijk en de traumatische sporen van WO II. Ik trok langs Oostenrijkse psychiatrische instellingen waar ooit op tienduizenden patiënten, omwille van economische redenen, massale euthanasie werd gepleegd."

Je foto's ogen als een zoektocht naar een 'schuldig landschap'.

De Lathauwer: "Eens je beseft dat zich ergens iets

dramatisch heeft voltrokken, kijk je met een heel andere blik naar die plaats. Vaak was het bevredend te merken hoezeer alle sporen waren uitgewist. Er is in Oostenrijk amper collectieve verwerking."

De titel van je expo en boek is eerder misleidend: *I Loved My Wife (Killing Children is Good for the Economy)*?

De Lathauwer: "Ik speel met het verwachtingspatroon van de toeschouwer. De titel zet je inderdaad op het verkeerde been. Hier en daar zijn er hints, pas later valt alles op zijn plaats. Ik hoop dat mijn beelden esthetisch op zichzelf staan. Mensen mogen eerst genieten van de stille raadselachtigheid zonder dat ze de historische context kennen. De voorhamer komt achteraf."

Carl, bij jou is esthetiek dé manier om de kijker het beeld binnen te lokken. Pas daarna stuit je op een volgende dimensie?

De Keyzer: "Stranden, kusten en bergtoppen zijn nu eenmaal huizenhoge clichés. Je kunt er altijd wel een aantrekkelijk beeld uit puren. Iemand zonder belangstelling voor het concept mag die beelden gewoon mooi vinden. Maar daar is het me niet om te doen."

'Ik hoop dat mijn beelden esthetisch op zichzelf staan. Mensen mogen eerst genieten, de voorhamer komt achteraf'

DIETER DE LATHAUWER
FOTOGRAAF

'Ik vind het essentieel om een subtiel bewustzijn te creëren met mijn klimaatproject. Nu des te meer, met Trump'

CARL DE KEYZER
MAGNUM-FOTOGRAAF

Is *Higher Ground* ook een expo over de excessen van het toerisme? Geen enkele plek blijft onbezocht door de mens.

De Keyzer: "Jazeker. Om dat uit te vergroten, voeg ik er surrealisme en vervreemding aan toe. Dubbele bodems zijn nodig. Je ziet wandelaars die hun kluts of weg kwijt zijn, maar ook toeristen die zich overal ongeveer hetzelfde gedragen. Maar het meest opvallende is hoe je 's zomers in de bergen met migratie wordt geconfronteerd. Er lopen ontzettend veel Indiërs, Arabieren, Chinezen en Aziaten in het Zwitserse en Oostenrijkse hooggebied rond. Als je naar 3.000 meter gaat, zie je alleen maar boerka's rondlopen. Dat heeft te maken met de Koran, waarin het paradijs een dorpie aan de voet van een besneeuwde bergtop zou zijn."

Jullie laten allebei graag de werkelijkheid naar jullie pijpen dansen. Is fotografie en waarheid onverenigbaar geworden?

De Keyzer: "Wat is waarheid nog? Is World Press Photo de waarheid? Ik geloof daar niet meer in."
De Lathauwer: "Toch gaan veel mensen ervan uit dat een foto de waarheid vertelt. Terwijl we op Instagram en Facebook allemaal ons eigen verhaal construeren."

De Keyzer: "Als fotograaf lieg je soms om een effect te bereiken. Maar reken ook niet te veel op de flexibiliteit van de kijker. Dat heb ik meegemaakt met *Zona*, mijn reeks over Siberische strafkampen. Omdat de foto's volgens sommigen te gepolijst waren, kreeg ik het verwijf van propaganda. Ik zal nooit vergeten hoe tijdens de openingsreceptie in het Russische House of Photography honderden vrouwen – familie van gevangenen – de directeur bijna te lijf gingen omdat mijn foto's de werkelijkheid zouden verbloemen. Terwijl in België toeschouwers net vonden dat de beelden van de kampen te ontluisterend waren."

Zijn jullie expo's een waarschuwing tegen de manier waarop we van bepaalde gebeurtenissen wegkijken?

De Lathauwer: "Ik vind het allerszins belangrijk om een soort sociaal engagement in mijn beelden te smokkelen. Oostenrijk is nooit in het reine gekomen met de troebele praktijken in zijn psychiatrische instellingen. Toch moet je voorzichtig zijn om als buitenstaander met het vingertje te wijzen. Wel kun je als fotograaf parallellen trekken met het heden. Door de context te schetsen waarin dingen gebeuren die veel mensen onmogelijk achten."

De Keyzer: "Ik vind het essentieel om een subtiel bewustzijn te creëren met mijn klimaatproject. Des te meer wanneer iemand als Trump beweert dat er helemaal niets aan de hand is."

***Higher Ground* van Carl De Keyzer, tot 30 april in Botanique. *I Loved My Wife* van Dieter De Lathauwer, tot 3 april in galerie Botanique.**

De Munt heropent deuren in september met 'Pinocchio'

Munt-directeur Peter De Caluwe is categoriek: het operagebouw aan het Muntplein in Brussel heropent op 5 september met de Belgische creatie van een nieuwe opera van Philippe Boesmans: *Pinocchio*.

De Caluwe blijft bescheiden: "Het toneel en de publieksruimte – zowel de zetels als de airco – zullen volledig vernieuwd zijn, maar je zult er nauwelijks iets van zien." Daarmee komt een einde aan een lange calvarietocht: de renovatie van het gebouw was een kluit van bevoegdheidsconflicten tussen de federale staat, het Brussels Gewest en de Stad Brussel. Helemaal af zal het overigens niet

zijn: de tunnel tussen decoratiers en scène komt er pas in december en dan moet er nog gewerkt worden aan de gevels en de ontvangstruimtes.

Door de grote vertraging die de afwerking had opgelopen en de onzekerheid die dat meebracht, ziet het volgende seizoen er een beetje minder gefocust uit dan normaal. Toch zijn er zeker producties om naar uit te kijken, zoals *Dialogue des Carmélites* van Poulenc, een *double bill* met *Il prigioniero* van Dallapiccola en *Des Gehege* van Wolfgang Rihm of Wagners *Lohengrin* en het veristische tweeluik *Cavalleria rusticana* en *Pagliacci*. (SM)

'Le ciel flamand' pakt hoofdprijs in Frankrijk

De Belgische film *Le ciel flamand* van Peter Monsaert heeft dit weekend de prijs voor beste film gewonnen op het International Filmfestival in het Franse Aubagne. De tweede film van Monsaert, met in de hoofdrollen onder meer Sara Vertongen, Esra Vandenbussche, Ingrid De Vos en Wim Willaert, ging in 2016 in wereldpremière op het Toronto International Film Festival. Na tussenstops op de festivals van San Sebastian en Londen, was hij in België in aanloop van zijn bioscooprelease te zien op het Film Fest Gent. (PD)

In het spoor van girafjagers

Regisseur Ulrich Seidl maakt documentaire 'Safari' over lust, macht en trophy hunters, nu op Docville

LOTTE BECKERS

Wat beziet iemand om voor grof geld een mottige beige outfit aan te trekken en in de Afrikaanse wildernis een giraf neer te knallen? De gerenommeerde regisseur Ulrich Seidl trok naar Namibië in het zog van de trophy hunters.

Het is een onderneming die veel geduld vergt. De zoektocht naar een geschikte prooi, het misstijl opstellen van de driepikkel waarop het jachtgeweer kan rusten, mikken, dwingende, gefluisterde instructies (nog even wachten of net niet?), de ademhaling die stikt, de benen die trillen.

En dan het oorverdovende schot, de initiële verwarring (is de prooi goed geraakt?), de zoektocht naar het stervende dier en de emotionele ontlading, tot tranen toe. "Hunters heil", zo wordt de jager gefeliciteerd.

De Oostenrijkse regisseur Ulrich Seidl is graag gezien op filmfestivals, maar deze keer leverde hij een documentaire af met als ondertitel *A vacation movie about killing, a movie about human nature*. In zijn kenmerkende lange, onderbroken shots volgt hij in *Safari* een handvol trophy hunters en de eigenaars van een Namibische hunting lodge.

Seidl zit te tijdens de jacht zelf met de camera op de hiel, maar laat zijn protagonisten – steevast in een beige outfit – ook hun verhaal doen. Ze vertellen dat het doden zelf slechts een onderdeel is van de onderneming, dat de jacht de lokale bevolking goed geld oplevert en dat ze eigenlijk de natuur een dienst bewijzen door oudere of zieke dieren vroegtijdig aan hun einde te helpen.

De obligate foto

Seidl stelt geen vragen, of toch niet op screen, en dat irriteert. Althans in het begin. Het gebrek aan weerwerk en kritische vragen creëert op den duur ruimte voor bevreedde uitspraken. Zo verbindt een gezin van vier – vader, moeder en twee tieners – vlotjes hun liefde en ontzag voor grote, wilde dieren met de drang ze te doden. Hoe moeier en imposanter het dier, hoe meer bevredigend het schot. De expedities zijn voor het gezin momenten van persoonlijk groei en verbinding.

In de documentaire wordt een impala gedood en een zebra. Maar vooral

de traag stervende giraf, neergeschoten door de pater familias, is ontstellend. Seidl blijft draaien en raakt hier de kern van de zaak: de absurditeit van deze hobby. Het gezin weet zich geen blijf met zijn emoties en geuk en maakt zich op voor de obligate foto.

Want jazeker, de prooi wordt altijd gefatsoeneerd – de giraf krijgt een grasspriet in zijn bek geduwd, zijn kop wordt ondersteund met een steen en steppegras weggeplukt als dat het plaatje ontstert. En dan kan er trots geposeerd worden, jachtgeweer in de hand. U kent ze wel, die beelden die af en toe opduiken in een mediastorm ontkenen als er een bekende kop op staat of een of andere tandarts een iconische leeuw neerknaalt.

De prooi wordt altijd gefatsoeneerd – een grasspriet in zijn bek, zijn kop ondersteund. En dan kan er trots worden geposeerd

De kans is klein, zo vertelt Seidl in een interview, dat iemand na het zien van *Safari* zin heeft om stante pede zelf een jachtvakantie te boeken. Maar hij hoopt wel dat de kijker begrijpt waarover het gaat: macht. "Ik hoop dat ik goed heb beschreven dat de lust om te doden voortkomt uit de gevoelens die het oproept: de enorme spanning die zich opbouwt en de totale ontlasting achteraf."

De regisseur gunt ons ook een blik achter de schermen, of liever: hij verplicht ons toe te kijken hoe de zebra en giraf gestroopt en in stukken gesneden worden. Een werkje voor de lokale mannen trouwens, in een betonnen hok uit het zicht van de toeristen. De zebra wordt gestript van kop tot teen, zijn vel opgeplouwd als was het een vers gewassen laken van katoen.

Safari, vandaag en 30 maart in ZED-STUK docville.be

Regisseur Ulrich Seidl filmt de trophy hunters tijdens de jacht en laat hen ook hun verhaal doen. © GETTY